Cena 30 groszy

Świat MŁODYCH

CZUWAJ

Nr 5 (157) Warszawa, 4.II.1952

PISMO MŁODZIEŻY HARCERSKIEJ I SZKOLNEJ

Projekt Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej uchwalony!

„KOMISJA KONSTYTUCYJNA WYRAŻA GŁĘBOKIE PRZEKONANIE, ŻE NAJSZERSZY UDZIAŁ MAS PRACUJĄCYCH W OGÓLNONARODOWEJ DYSKUSJI NAD PROJEKTEM KONSTYTUCJI POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ PRZYCZYNI SIĘ DO WSZECHSTRONNEGO OMÓWIENIA I PRZYSWOJENIA SOBIE PRZEZ MILIONY OBYWATELI ZASAD NOWEJ KONSTYTUCJI, KTÓRA BĘDZIE WYRAZEM WOLI NARODU I PRAWEM NAJWYŻSZYM POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ".

(z Uchwały Komisji Konstytucyjnej)

Konstytucja

Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stanowić będzie Wielką Kartę utrwalonych na zawsze osiągnięć i zdobyczy ludu polskiego

Przemówienie tow. Prezydenta Bolesława Bieruta na posiedzeniu Komisji Konstytucyjnej dnia 23 stycznia 1952 r.

Zakończyliśmy pierwszy, wstępny etap prac nad projektem nowej Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Obecnie projekt ten wchodzi na tory dyskusji ogólnonarodowej.

Jakie zadania mamy w tym okresie do spełnienia? Są to zadania niezwykle ważne i odpowiedzialne.

Winniśmy jak najczynniej włączyć się do akcji uświadamiania masom pracującym — jak wielką, przełomową, historyczną treść zawiera w sobie projekt nowej Konstytucji, jakie znaczenie ma on dla całego narodu.

Konstytucja jest dokumentem o zasadniczym znaczeniu, ustala bowiem podstawowe zasady ustroju społecznego i państwowego,— zasady, którymi kieruje się naród i państwo. Ujmuje ona prawa zasadnicze w formę niezwykle zwartych, ścisłych, nader zwięzłych artykułów Konstytucji. Podstawowym więc zadaniem dyskusji ogólnonarodowej jest spopularyzowanie, wyjaśnienie najszerszym masom olbrzymiej wagi i rewolucyjnej treści politycznej i społecznej, która zawarta jest w każdym artykule projektu Konstytucji i zwłaszcza w całokształcie tego dokumentu.

Czym jest w istocie swej ten projekt Konstytucji, czym winna stać się dla narodu nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej?

Nowa Konstytucja ma być ujętą w formę powszechnego prawa Wielką Kartą zwycięskich osiągnięć i utrwalonych na zawsze zdobyczy społecznych polskiego ludu pracującego, który stał się rzeczywistym gospodarzem swego kraju, jedynym i wolnym twórcą losów narodu, gwarantem jego rosnącej siły, niezawodną ostoją jego wielkiej przyszłości. W suchych na pozór artykułach projektu Konstytucji zawarty jest w istocie ogólny wynik i bilans wiekowej historii walk klasowych i wyzwoleńczych polskich mas ludowych, którym na przestrzeni ostatnich 70 lat przodowała polska klasa robotnicza, — walk długich i ciężkich, ale uwieńczonych zwycięstwem. Od rozpaczliwych walk i buntów chłopskich, od walk najświatlejszych i postępowych ludzi z ciemnotą i reakcją, od Konstytucji 3-go Maja 1791 r., konstytucji nieurzeczywistnionej, której pamięć mimo to w ciągu półtora wieku naród czcił jako pierwszy wyłom — nikły jeszcze i niepewny, — ale podważający tyranię przywilejów magnacko-szlacheckich — ciągnie się poprzez okres międzywojenny i okres okupacji hitlerowskiej, usłana setkami tysięcy ofiar spośród najlepszych, długa, znojna, pełna bohaterstwa i poświęcenia droga walki o wolność, o prawa dla ludu, o władzę ludu.

Nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stanowić będzie dla narodu Wielką Kartę zwycięstwa w tej walce o wyzwolenie narodowe i społeczne, o zrzucenie kajdan obcej niewoli, o zrzucenie kajdan kapitalizmu, o sprawiedliwość społeczną, o socjalizm.

Naszym zadaniem — członków Komisji Konstytucyjnej oraz wszystkich przodujących działaczy i bojowników społecznych — jest uświadomić tę drogę, tę walkę i to zwycięstwo masom pracującym i całemu narodowi w okresie obecnej dyskusji ogólnonarodowej, aby ta Wielka Karta zdobyczy ludu polskiego stała się ich nieodłączną własnością, aby podniosła na wyższy szczebel ich świadomość narodową i społeczną.

Poniesmy więc projekt Konstytucji w masy, wyjaśnijmy jego wielką, przełomową treść całemu narodowi, aby został przez naród przyjęty jako jego prawo najwyższe, — prawo narodu wolnego i zwycięskiego, prawo narodu przekształcającego swe życie i swoją historię w imię pomyślności własnej, w imię pomyślności wszystkich narodów.

Niech nowa Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, przyjęta i zatwierdzona przez Naród Polski, stanie się orężem i sztandarem w dalszej naszej walce o całkowite wyzwolenie człowieka, o utrwalenie pokoju, o zwycięstwo Socjalizmu!

TO NASZA SPRAWA

*

Kiedy ogłoszono projekt Konstytucji, wszyscy chcieli go jak najprędzej przeczytać i poznać. Toteż już od samego rana kioski gazetowe w miastach były oblężone przez kupujących. Ludzie stojąc na ulicy czytali i dzielili się swymi uwagami:

„Przed wojną — mówi Stanisław Krzemiński, przodownik pracy na budowie MDM — panowie uchwalali Konstytucje po kryjomu, bo bali się narodu. Dziś Komisja Konstytucyjna wzywa wszystkich obywateli do najszerszego udziału w dyskusji nad naszą Ludową Konstytucją. Odwołuje się do gospodarzy kraju, do mas pracujących".

Na wieś projekt Konstytucji dotarł już we wczesnych godzinach przedpołudniowych.

„Właśnie ukończyłem czytanie tekstu Konstytucji — mówi sołtys gromady Węgrzyce, woj. krakowskie, Tomasz Stachowski. — Jestem jednym z pierwszych we wsi, który się z nią zapoznał, do wieczora znać ją będzie cała gromada, gdyż jest to sprawa nam najbliższa — nasza sprawa. Jestem już stary. Pamiętam dobrze pierwszą Konstytucję z 1921 roku. Pamiętam zawarte w niej kłamliwe obietnice, które się nigdy nie spełniły. Czytając obecnie uchwałę Komisji Konstytucyjnej, mogę stwierdzić, że o takie prawa walczyły całe pokolenia polskiego ludu pracującego".

*

W ZWUT im. Komuny Paryskiej stary działacz robotniczy i czołowy przodownik pracy, ślusarz Antoni Kowalczyk, mówi ze wzruszeniem:

„Nasza Konstytucja jest wynikiem długich i bohaterskich walk klasy robotniczej i całego ludu polskiego — walk z wyzyskiem kapitalistów i obszarników, walk o sprawiedliwość społeczną. Mam już 65 lat i szczęśliwy jestem, że mogłem doczekać tego wspaniałego dokumentu, w którym znalazły wyraz zwycięstwa i wolności ludu pracującego".

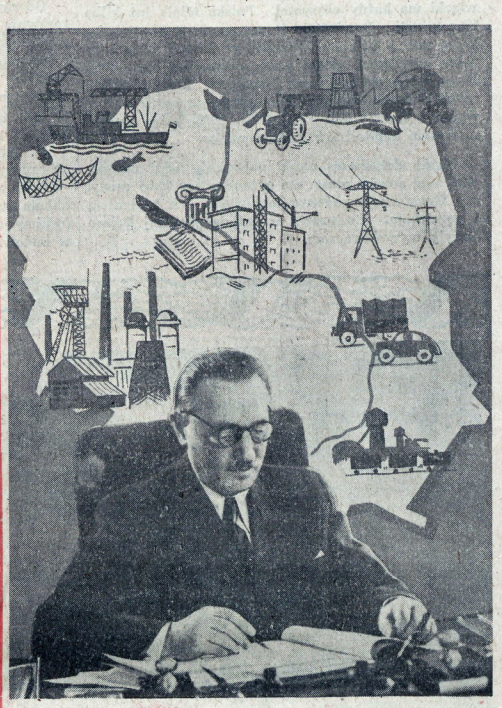

Kochany Obywatelu Prezydencie, Przyjacielu dzieci!

Na zbiórce Rady Drużyny w naszej szkole długo zastanawialiśmy się, jak napisać do Ciebie, Pierwszego Obywatela Polski Ludowej.

Otóż kochamy Cię bardzo, Obywatelu Prezydencie, za Twoją ciężką i odpowiedzialną pracę dla naszej Ojczyzny. Wiemy, żecieszysz się osiągnięciami klasy robotniczej, górników, hutników i młodzieży szkolnej.

W naszej Częstochowie widzimy wyniki pracy naszych rodziców. Wznosi się wspaniała huta Raków, rozbudowują się zakłady pracy, zostało już wybudowanych dużo osiedli robotniczych, a jeszcze ciągle buduje się nowe. Powstają szkoły, domy dziecka. Imponująco będzie wyglądało nasze miasto w szóstym roku Planu Sześcioletniego!

Wiemy, że Ty, kochany Obywatelu Prezydencie, wraz z naszą przodującą Partią kierujesz pracą rodziców, czuwasz nad budową socjalizmu. Zdajemy sobie sprawę, że nasza nauka i praca muszą być ściśle związane z życiem naszego państwa.

Zapewniamy Cię więc, że dla dobra Ojczyzny, dla socjalizmu będziemy się zawsze wzorować na naszej klasie robotniczej, na naszych przodownikach pracy.

Pozdrawiamy Cię, Kochany nasz Przyjacielu, Obywatelu Prezydencie, harcerskim pozdrowieniem — „CZUWAJ"!

Rada Drużyny im. Gen. K. Świerczewskiego
przy szk. podst. nr. 9 w Częstochowie

Kochany Obywatelu Prezydencie!

Od kierownictwa naszej szkoły dowiedzieliśmy się, że spotkał nas wielki zaszczyt. Pamiętałeś o nas, nadsyłając nam cenny upominek w postaci książek, które zostały nam rozdane 13 stycznia na uroczystej noworocznej choince. Dziękujemy Ci i zapewniamy Cię, Drogi Obywatelu Prezydencie, że dar Twój będzie bodźcem do dalszej nauki, którą dzięki Twej troskliwej opiece czerpiemy w szkołach w spokoju i dostatku. Po skończeniu nauki staniemy w szeregach budowniczych naszej Ojczyzny, aby nadal prowadzić zapoczątkowane przez Ciebie, Drogi Prezydencie, dzieło.

Życzymy Ci, kochany Prezydencie, dużo, dużo zdrowia i tego, aby wszyscy Polacy kochali Cię tak gorąco, jak my, dzieci Szczecinka.

Agnieszka Koziejówna
ucz. kl. VIa szk. podst. nr. 2
w Szczecinku

Cały naród ustanawia swoje prawa

W dzisiejszym numerze drukujemy Wam uchwalony w dniu 23 stycznia Projekt Nowej Konstytucji naszego państwa.

Dzień, w którym został ogłoszony ten Projekt, jest wielkim wydarzeniem w dziejach naszej Ojczyzny. Konstytucja — to zbiór najważniejszych praw: ustala ona, jaki jest ustrój w kraju, do kogo należy władza i jak jest wykonywana, jakie prawa i obowiązki ma każdy obywatel. Polska miała już kilka Konstytucji. Pamiętacie je na pewno z historii: tę, którą polscy patrioci uchwalili w dniu 3 maja 1791 roku, zdradzoną potem przez magnatów i szlachtę, Konstytucję nadaną przez Napoleona, który z Polski zrobił dodatek do swego imperium i wreszcie przedwojenne Konstytucje z lat 1921, 1935, które służyły interesom kapitalistów i obszarników.

Nigdy dotychczas naród polski nie mógł ustanawiać sam swoich praw: nie pytano nigdy ludzi pracy, czy Konstytucja państwa odpowiada ich dążeniom i potrzebom. Bo prawa w kapitalistycznej Polsce służyły wyzyskiwaczom.

W Polsce Ludowej lud pracujący stał się gospodarzem. Walczyli o to przez długie lata wielcy patrioci: Kościuszko i Mickiewicz, Kołłątaj i Dembowski, Dzierżyński i Marchlewski, Nowotko i Buczek, walczyła cała polska klasa robotnicza i pracujący chłopi.

Z pomocą Związku Radzieckiego, który rozgromił faszystowskich najeźdźców, doprowadziliśmy tę walkę do zwycięstwa.

Od chwili wyzwolenia w 1944 roku lud pracujący sprawuje władzę w kraju. Wróciły do Polski ziemie piastowskie. Odebrano z rąk wyzyskiwaczy fabryki i kopalnie. Wspaniale rozwinął się zaniedbany dotychczas przemysł — największe bogactwo narodu. Nikomu nie brakuje dziś u nas pracy i chleba, życie na wsi i w mieście z każdym dniem staje się bogatsze i piękniejsze.

W oparciu o przyjaźń ze Związkiem Radzieckim na zawsze zabezpieczona została niepodległość Polski.

Dziś, w wolnym ludowym państwie cały naród układa swoją Konstytucję. Utrwala ona to, co zdobyliśmy dotąd, wskazuje drogę dalszych osiągnięć w budowie socjalizmu.

Zgodnie z uchwałą Komisji Konstytucyjnej do dnia 6 kwietnia toczyć się będzie ogólnonarodowa dyskusja nad ogłoszonym Projektem. Wszyscy wezmą w niej udział: wasi rodzice i nauczyciele, starsi bracia i siostry, robotnicy z fabryk i chłopi ze wsi. Każdy obywatel może zgłaszać Sejmowi swoje uwagi i poprawki do Projektu.

Przeczytajcie i Wy uważnie wszystkie rozdziały naszej Konstytucji. Zrozumiecie wtedy, jakie szczęśliwe, piękne życie zapewnia ona nam wszystkim.

Jesteście najmłodszymi obywatelami naszego państwa — razem z całym narodem powinniście wziąć udział w ważnym historycznym wydarzeniu w życiu naszej Ojczyzny. Czytajcie uważnie Projekt Konstytucji, omawiajcie go na lekcjach i na harcerskich zbiórkach. I piszcie do „Świata Młodych"! Będziemy Wam odpowiadać na wszystkie pytania, będziemy podawać w piśmie ciekawsze Wasze uwagi i wypowiedzi: w ogólnarodowej dyskusji dzieci polskie będą miały swój głos.

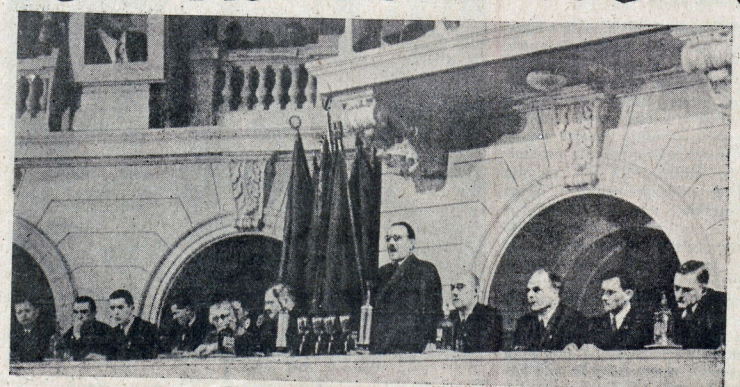

Kongres Zjednoczeniowy Partii Robotniczych — PPR i PPS wybrał Towarzysza B. Bieruta Przewodniczącym Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

PIERWSZY OBYWATEL

Z portretów, które wiszą w każdej klasie dobrze znacie Jego twarz. Z Jego imieniem związane jest wszystko co nowe i piękne w naszej Ojczyźnie. Do Niego to z całego kraju płyną zwycięskie meldunki o pracy robotników i chłopów.

Bolesław Bierut!

Pięć lat temu naród nasz wybrał Go swoim Prezydentem. Jego, który był jednym z założycieli Polskiej Partii Robotniczej, który stojąc na czele Krajowej Rady Narodowej podczas faszystowskiej okupacji kierował walką o wolność naszego narodu.

Całe swoje życie oddał Towarzysz Bierut Ojczyźnie. Jest dla nas przykładem nieugiętej, wytrwałej walki o Polskę Ludową, przykładem wielkiej miłości Ojczyzny.

Towarzysz Bierut stoi na czele Partii, która zahartowana w wielu bojach prowadzi nasz naród do rozkwitu, do słonecznych dni, które nazywają się socjalizmem.

Kośnie w pięknej, choć trudnej walce i w pokojowej pracy nasza Ojczyzna. Z tą walką i pracą związane jest nierozerwalnie imię Prezydenta Bieruta, Pierwszego Obywatela Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Coraz to nowe zakłady przemysłowe powstają w kraju. Jak dobry gospodarz troszczy się o nie Nasz Prezydent.

Buduje się nowa, socjalistyczna Warszawa. Towarzysz Bierut interesuje się jej wzrostem. To On zdecydował w 1944 roku, że Warszawa pozostanie stolicą kraju.

CZY KOCHASZ SWOJĄ OJCZYZNĘ?

Było to 3 miesiące temu w pewnej pięknej, jasnej szkole. Oceny VII klasy za pierwszy okres wypadły bardzo źle. Tak źle, że zaniepokoiło to wszystkich.

Na godzinę wychowawczą do klasy przyszedł kierownik szkoły oraz przedstawiciele komitetu rodzicielskiego i opiekuńczego.

Sprawa była jasna. Chłopcy i dziewczęta przyznawali sami: często nie uważają na lekcjach, byle jak odrabiają zadania, czasem nawet przeszkadzają nauczycielom.

— Jesteście najstarsi — dajecie zły przykład młodszym kolegom — tłumaczył kierownik.

— W tym roku kończycie szkołę — mówiły matki. Szkodzicie sami sobie: braki w wiadomościach będą Wam przeszkadzać w pracy, czy w dalszej nauce.

Ostatni zabrał głos przedstawiciel komitetu opiekuńczego, kapitan Wojska Polskiego. „Najważniejsze jest to — powiedział — **że chłopcy i dziewczęta w tej klasie nie kochają swojej ojczyzny**".

Po klasie przebiegł szmer, wszystkie dzieci zdziwione podniosły głowy.

— Kiedy mój żołnierz ma brudny karabin — mówił kapitan — powiadam mu: źle bronisz ojczyzny. Wrogowie Polski Ludowej chcieliby, żeby nasze wojsko było słabe i źle wyćwiczone, a ty nie myślisz o tym i sam pomagasz wrogom.

Brudny karabin — mała rzecz. Ale zapomnieć czego potrzebuje ojczyzna od żołnierza to poważna sprawa. Tak samo jest i z Wami, moi kochani. Niedawno byłem na Waszej harcerskiej zbiórce. Słyszałem piękne pieśni i wiersze... I cieszyłem się: — Rosną młodzi obywatele — myślałem. A kiedy potem obejrzałem Wasze oceny w dzienniku, musiałem sobie powiedzieć: Nie, te dzieci nie rozumieją jeszcze, co to znaczy kochać swoją ojczyznę...

*

Długo jeszcze potem trwała narada w VII klasie. Pierwszy złożył zobowiązanie przewodniczący Rady Zastępu, a po nim jedno po drugim: wszyscy chłopcy i dziewczęta, nawet ci najbardziej niesforni...

Zacząć od początku — nie było łatwo. Ale klasa się zawzięła. Ustalono z nauczycielami terminy powtórek. Mocniejsi uczniowie przygotowywali do nich słabszych. Co tydzień wychowawca otrzymywał od samorządu sprawozdanie z zachowania na lekcjach. Wprowadzono surową kontrolę spóźnień i nieobecności...

I klasa dotrzymała słowa: Oceny na półrocze potwierdzają to, o czym wtedy mówił kapitan: w klasie rosną teraz naprawdę młodzi obywatele...

*

Dostaliście wszyscy do ręki półroczne świadectwa. Przejrzyjcie je jeszcze raz uważnie wszyscy razem. Czwórki i piątki znaczą, że jak dobrzy robotnicy osiągnęliście wysokie normy w Waszej pracy szkolnej.

Dobre świadectwo, to znak wykonania planu, który powierzony został uczniom na pierwsze półrocze, Waszej własnej, małej, ale ważnej cząsteczki, naszej sześciolatki, dla której trudzi się i pracuje cały kraj.

Jak wypadło wykonanie tego planu w Waszej klasie? Co trzeba zrobić, żeby polepszyć wyniki w II półroczu?

Pomyśleć o tym powinni wszyscy. A przede wszystkim harcerze. Bo nasze prawo mówi: **Harcerz dobrze się uczy — Harcerz kocha Polskę Ludową i służy jej całym swym życiem.**

KONSTYTUCJA
POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

PROJEKT
UCHWALONY DNIA 23-go STYCZNIA 1952 ROKU
PRZEZ KOMISJĘ KONSTYTUCYJNĄ

Polska Rzeczpospolita Ludowa jest republiką ludu pracującego.

Polska Rzeczpospolita Ludowa nawiązuje do najszczytniejszych postępowych tradycji Narodu Polskiego i urzeczywistnia idee wyzwoleńcze polskich mas pracujących.

Polski lud pracujący pod przewodem bohaterskiej klasy robotniczej, opierając się na sojuszu robotniczo-chłopskim walczył dziesiątki lat o wyzwolenie z niewoli narodowej, narzuconej przez pruskich, austriackich i rosyjskich zaborców-kolonizatorów, tak samo jak walczył o zniesienie wyzysku polskich kapitalistów i obszarników.

W okresie okupacji Naród Polski toczył nieustępliwą, bohaterską walkę z krwawym najazdem hitlerowskim. Historyczne zwycięstwo Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich nad faszyzmem wyzwoliło ziemie polskie, umożliwiło polskiemu ludowi pracującemu zdobycie władzy i stworzyło warunki narodowego odrodzenia Polski w nowych, sprawiedliwych granicach. Na wieczne czasy powróciły do Polski Ziemie Odzyskane.

Wcielając w życie wiekopomne wskazania Manifestu z dnia 22 lipca 1944 r. i rozwijając jego zasady programowe, władza ludowa — dzięki ofiarnym i twórczym wysiłkom polskiego ludu pracującego, w walce z zaciekłym oporem rozbitków starego ustroju obszarniczo-kapitalistycznego — dokonała wielkich przeobrażeń społecznych. W wyniku rewolucyjnych walk i przemian obalona została władza kapitalistów i obszarników, utrwaliło się państwo demokracji ludowej, kształtuje się i umacnia nowy ustrój społeczny, odpowiadający interesom i dążeniom najszerszych mas ludowych.

Zasady prawne tego ustroju ustanawia Konstytucja Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Podstawę obecnej władzy ludowej w Polsce stanowi sojusz klasy robotniczej z chłopstwem pracującym. W sojuszu tym rola kierownicza należy do klasy robotniczej, jako przodującej klasy społeczeństwa, opierającej się na rewolucyjnym dorobku polskiego i międzynarodowego ruchu robotniczego, na historycznych doświadczeniach zwycięskiego budownictwa socjalistycznego w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, pierwszym państwie robotników i chłopów.

Wypełniając wolę Narodu Polskiego i zgodnie ze swym powołaniem — Sejm Ustawodawczy Rzeczypospolitej Polskiej uchwala uroczyście niniejszą Konstytucję jako ustawę zasadniczą, którą Naród Polski i wszystkie organy władzy polskiego ludu pracującego kierować się winny w celu:

umacniania państwa ludowego jako podstawowej siły, zapewniającej najpełniejszy rozkwit Narodu Polskiego, jego niepodległość i suwerenność,

przyśpieszania rozwoju politycznego, gospodarczego i kulturalnego Ojczyzny oraz wzrostu jej sił,

pogłębiania uczuć patriotycznych, jedności i zwartości Narodu Polskiego w walce o dalsze polepszenie stosunków społecznych, o całkowite zniesienie wyzysku człowieka przez człowieka, o urzeczywistnienie wielkich idei socjalizmu,

zacieśniania przyjaźni i współpracy między narodami, opartych na sojuszu i braterstwie, które łączą dziś Naród Polski z miłującymi pokój narodami świata w dążeniu do wspólnego celu: uniemożliwienia agresji i utrwalenia pokoju światowego.

ROZDZIAŁ 1.

USTRÓJ POLITYCZNY

Art. 1.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa jest państwem demokracji ludowej.

2. W Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej władza należy do ludu pracującego miast i wsi.

Art. 2.

1. Lud pracujący sprawuje władzę państwową przez swych przedstawicieli, wybieranych do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i do rad narodowych w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym.

2. Przedstawiciele ludu w Sejmie Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i w radach narodowych są odpowiedzialni przed swymi wyborcami i mogą być przez nich odwoływani.

Art. 3.

Polska Rzeczpospolita Ludowa:

1) stoi na straży zdobyczy polskiego ludu pracującego miast i wsi, zabezpiecza jego władzę i wolność przed siłami wrogimi ludowi,

2) zapewnia rozwój i nieustanny wzrost sił wytwórczych kraju przez jego uprzemysłowienie, przez likwidację zacofania gospodarczego, technicznego i kulturalnego,

3) organizuje gospodarkę planową, opierając się na przedsiębiorstwach, stanowiących własność społeczną,

4) ogranicza, wypiera i likwiduje klasy społeczne, żyjące z wyzysku robotników i chłopów,

5) zabezpiecza stały wzrost dobrobytu, zdrowotności i poziomu kulturalnego mas ludowych,

6) zapewnia wszechstronny rozwój kultury narodowej.

Art. 4.

1. Prawa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej są wyrazem interesów i woli ludu pracującego.

2. Ścisłe przestrzeganie praw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest podstawowym obowiązkiem każdego organu państwa i każdego obywatela.

3. Wszystkie organy władzy i administracji państwowej działają na podstawie przepisów prawa.

Art. 5.

Wszystkie organy władzy i administracji państwowej opierają się w swej działalności na świadomym, czynnym współdziałaniu najszerszych mas ludowych i obowiązane są:

1) zdawać narodowi sprawę ze swej działalności,

2) uważnie rozpatrywać i uwzględniać słuszne wnioski, zażalenia i życzenia obywateli w myśl obowiązujących ustaw,

3) wyjaśniać masom pracującym zasadnicze cele i wytyczne polityki władzy ludowej w poszczególnych dziedzinach działalności państwowej, gospodarczej i kulturalnej.

Art. 6.

Siły zbrojne Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej stoją na straży suwerenności i niepodległości Narodu Polskiego, jego bezpieczeństwa i pokoju.

ROZDZIAŁ 2.

USTRÓJ SPOŁECZNO - GOSPODARCZY

Art. 7.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa, opierając się na uspołecznionych środkach produkcji, wymiany, komunikacji i kredytu, rozwija życie gospodarcze i kulturalne kraju na podstawie narodowego planu gospodarczego, w szczególności przez rozbudowę państwowego przemysłu socjalistycznego, rozstrzygającego czynnika w przekształcaniu stosunków społeczno-gospodarczych.

2. Państwo posiada monopol handlu zagranicznego.

3. Zasadniczym celem planowej polityki gospodarczej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest stały rozwój sił wytwórczych kraju, nieustanne podnoszenie poziomu życiowego mas pracujących, umacnianie siły, obronności i niezależności Ojczyzny.

Art. 8.

Mienie ogólnonarodowe: złoża mineralne, wody, lasy państwowe, kopalnie, drogi, transport kolejowy, wodny i powietrzny, środki łączności, banki, państwowe zakłady przemysłowe, państwowe gospodarstwa rolne i państwowe ośrodki maszynowe, państwowe przedsiębiorstwa handlowe, przedsiębiorstwa i urządzenia komunalne — podlega szczególnej trosce i opiece państwa oraz wszystkich obywateli.

Art. 9.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa planowo wzmacnia spójnię gospodarczą między miastem i wsią na podstawie braterskiej współpracy robotników i chłopów.

2. W tym celu Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia nieustanny wzrost produkcji przemysłu państwowego, służącej wszechstronnemu zaspokajaniu potrzeb wytwórczych i konsumcyjnych ludności wiejskiej, jednocześnie planowo wpływając na stały wzrost towarowej produkcji rolniczej, która zaopatruje przemysł w surowce, a ludność miejską w żywność.

Art. 10.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa otacza opieką indywidualne gospodarstwa rolne pracujących chłopów i udziela im pomocy — w celu ochrony przed wyzyskiem kapitalistycznym, zwiększenia produkcji, podwyższenia poziomu rolniczo-technicznego oraz podniesienia ich dobrobytu.

2. Polska Rzeczpospolita Ludowa udziela szczególnego poparcia i wszechstronnej pomocy powstającym na zasadzie dobrowolności rolniczym spółdzielniom produkcyjnym — jako formom gospodarki zespołowej. Dzięki zastosowaniu metod najbardziej wydajnej wspólnej uprawy i mechanizacji pracy gospodarka zespołowa umożliwia pracującym chłopom osiągnięcie przełomu w produkcji i jest środkiem do całkowitego usunięcia wyzysku na wsi oraz do szybkiego i znacznego podniesienia jej dobrobytu i kultury.

3. Głównymi formami poparcia i pomocy państwa dla rolniczych spółdzielni produkcyjnych są państwowe ośrodki maszynowe, dające możność stosowania nowoczesnej techniki, oraz tanie kredyty państwowe.

Art. 11.

Polska Rzeczpospolita Ludowa popiera rozwój różnych form ruchu spółdzielczego w mieście i na wsi oraz udziela mu wszechstronnej pomocy w wypełnianiu jego zadań, a własności spółdzielczej jako własności społecznej zapewnia szczególną opiekę i ochronę.

Art. 12.

Polska Rzeczpospolita Ludowa uznaje i ochrania na podstawie obowiązujących ustaw indywidualną własność i prawo dziedziczenia ziemi, budynków i innych środków produkcji chłopów, rzemieślników i chałupników.

Art. 13.

Polska Rzeczpospolita Ludowa poręcza całkowitą ochronę oraz prawo dziedziczenia własności osobistej obywateli.

Art. 14.

1. Praca jest prawem, obowiązkiem i sprawą honoru każdego obywatela. Pracą swoją, przestrzeganiem dyscypliny pracy, współzawodnictwem pracy i doskonaleniem jej metod lud pracujący miast i wsi wzmacnia siłę i potęgę Ojczyzny, podnosi dobrobyt narodu i przyśpiesza całkowite urzeczywistnienie ustroju socjalistycznego.

2. Przodownicy pracy otoczeni są powszechnym szacunkiem narodu.

3. Polska Rzeczpospolita Ludowa coraz pełniej wprowadza w życie zasadę: „od każdego według jego zdolności, każdemu według jego pracy".

ROZDZIAŁ 3.

NACZELNE ORGANY WŁADZY PAŃSTWOWEJ

Art. 15.

1. Najwyższym organem władzy państwowej jest Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Sejm jako najwyższy wyraziciel woli ludu pracującego miast i wsi urzeczywistnia suwerenne prawa narodu.

3. Sejm uchwala ustawy oraz sprawuje kontrolę nad działalnością innych organów władzy i administracji państwowej.

Art. 16.

1. Posłów na Sejm wybierają obywatele według okręgów wyborczych w stosunku: jeden poseł na 60.000 mieszkańców.

2. Ważność wyboru posła stwierdza Sejm.

3. Poseł nie może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej ani aresztowany bez zgody Sejmu, a w okresie kiedy Sejm nie obraduje — bez zgody Rady Państwa.

Art. 17.

1. Sejm obraduje na sesjach. Sesje Sejmu zwołuje Rada Państwa co najmniej dwa razy do roku. Rada Państwa obowiązana jest zwołać sesję również na pisemny wniosek jednej trzeciej ogólnej liczby posłów.

2. Pierwsza sesja nowoobranego Sejmu powinna być zwołana w ciągu miesiąca od dnia wyborów.

Art. 18.

1. Sejm wybiera ze swego grona Marszałka, wicemarszałków i komisje.

2. Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek kieruje obradami i czuwa nad tokiem prac Sejmu.

3. Obrady Sejmu są jawne. Sejm może uchwalić tajność obrad, jeżeli wymaga tego dobro państwa.

4. Porządek prac Sejmu, rodzaj i liczbę komisji określa regulamin, uchwalony przez Sejm.

Art. 19.

1. Sejm uchwala narodowe plany gospodarcze na okresy kilkuletnie.

2. Sejm uchwala corocznie budżet państwa.

Art. 20.

1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje Radzie Państwa, Rządowi i posłom.

2. Ustawy, uchwalone przez Sejm, podpisują Przewodniczący Rady Państwa i jej Sekretarz. Ogłoszenie ustawy w Dzienniku Ustaw zarządza Przewodniczący Rady Państwa.

Art. 21.

Sejm może wyłonić komisję dla zbadania określonej sprawy. Uprawnienia i tryb działania komisji ustala Sejm.

Art. 22.

Prezes Rady Ministrów lub poszczególni ministrowie obowiązani są do udzielenia w ciągu siedmiu dni odpowiedzi na interpelację posła.

Art. 23.

1. Sejm jest wybierany na okres lat czterech.

2. Postanowienie o zarządzeniu wyborów do Sejmu uchwala Rada Państwa nie później niż na miesiąc przed upływem kadencji Sejmu, wyznaczając datę wyborów na dzień wolny od pracy, przypadający w ciągu dwóch miesięcy po upływie kadencji Sejmu.

Art. 24.

1. Sejm wybiera na pierwszym posiedzeniu Radę Państwa w składzie:

Przewodniczący Rady Państwa,
dwaj zastępcy Przewodniczącego,
Sekretarz Rady Państwa,
jedenastu członków.

2. Marszałek i wicemarszałkowie mogą być wybrani do Rady Państwa jako zastępcy Przewodniczącego lub członkowie.

3. Po upływie kadencji Sejmu, Rada Państwa działa aż do wyboru Rady Państwa przez nowoobrany Sejm.

Art. 25.

1. Do zakresu działania Rady Państwa należy:
1) zarządzanie wyborów do Sejmu,
2) zwoływanie sesji Sejmu,
3) wykonywanie inicjatywy ustawodawczej,
4) ustalanie powszechnie obowiązującej wykładni ustaw,
5) wydawanie dekretów z mocą ustawy,
6) mianowanie i odwoływanie pełnomocnych przedstawicieli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w innych państwach,
7) przyjmowanie listów uwierzytelniających i odwołujących akredytowanych przy Radzie Państwa przedstawicieli dyplomatycznych innych państw,
8) ratyfikacja i wypowiadanie umów międzynarodowych,
9) obsadzanie stanowisk cywilnych i wojskowych, przewidzianych ustawami,
10) nadawanie orderów, odznaczeń i tytułów honorowych,
11) stosowanie prawa łaski,
12) wykonywanie innych funkcji, przewidzianych dla Rady Państwa w Konstytucji lub przekazanych jej przez osobne ustawy.

2. Rada Państwa podlega w całej swojej działalności Sejmowi.

3. Rada Państwa działa na zasadzie kolegialności.

4. Radę Państwa reprezentuje Przewodniczący lub jego zastępca.

Art. 26.

1. W okresach między sesjami Sejmu Rada Państwa wydaje dekrety z mocą ustawy. Rada Państwa przedstawia dekrety Sejmowi na najbliższej sesji do zatwierdzenia.

2. Dekrety, wydane przez Radę Państwa, podpisują Przewodniczący Rady Państwa i jej Sekretarz. Ogłoszenie dekretu w Dzienniku Ustaw zarządza Przewodniczący Rady Państwa.

Art. 27.

Rada Państwa sprawuje zwierzchni nadzór nad terenowymi radami narodowymi. Szczegółowe uprawnienia Rady Państwa w tej dziedzinie określa ustawa.

Art. 28.

1. Postanowienie o stanie wojny może być powzięte jedynie w razie dokonania zbrojnego napadu na Polską Rzeczpospolitę Ludową, albo gdy z umów międzypaństwowych wynika konieczność wspólnej obrony przeciwko agresji. Postanowienie takie uchwala Sejm, a gdy Sejm nie obraduje — Rada Państwa.

2. Rada Państwa może wprowadzić stan wojenny na części lub na całym terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jeżeli wymaga tego wzgląd na obronność lub bezpieczeństwo państwa. Z tych samych powodów Rada Państwa może ogłosić częściową lub powszechną mobilizację.

ROZDZIAŁ 4.

NACZELNE ORGANY ADMINISTRACJI PAŃSTWOWEJ

Art. 29.

1. Sejm powołuje i odwołuje Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Radę Ministrów lub poszczególnych jej członków.

2. W okresach między sesjami Sejmu Rada Państwa na wniosek Prezesa Rady Ministrów powołuje i odwołuje członków Rady Ministrów. Rada Państwa przedstawia swoją uchwałę Sejmowi na najbliższej sesji do zatwierdzenia.

Art. 30.

1. Rada Ministrów jest naczelnym wykonawczym i zarządzającym organem władzy państwowej.

2. Rada Ministrów odpowiada i zdaje sprawę ze swojej działalności przed Sejmem, a gdy Sejm nie obraduje — przed Radą Państwa.

Art. 31.

W skład Rady Ministrów wchodzą:
Prezes Rady Ministrów jako jej przewodniczący,
wiceprezesi Rady Ministrów,
ministrowie,
przewodniczący określonych w ustawie komisji i komitetów, sprawujących funkcje naczelnych organów administracji państwowej.

Art. 32.

Rada Ministrów:

1) koordynuje działalność ministerstw i innych podległych sobie organów oraz nadaje kierunek ich pracy,

2) uchwala corocznie i przedstawia Sejmowi projekt budżetu państwa, uchwala i przedstawia Sejmowi projekt narodowego planu gospodarczego na okres kilkuletni,

3) uchwala roczne narodowe plany gospodarcze,

4) zapewnia wykonanie ustaw,

5) czuwa nad wykonaniem budżetu i narodowego planu gospodarczego,

6) zapewnia ochronę porządku publicznego, interesów państwa i praw obywateli,

7) na podstawie ustaw i w celu ich wykonania wydaje rozporządzenia, podejmuje uchwały oraz czuwa nad ich wykonaniem,

8) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie stosunków z innymi państwami,

9) sprawuje ogólne kierownictwo w dziedzinie obronności kraju i organizacji sił zbrojnych Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej oraz określa corocznie kontyngent obywateli, powoływanych do czynnej służby wojskowej,

10) kieruje pracą prezydiów rad narodowych.

Art. 33.

1. Ministrowie kierują określonymi działami administracji państwowej. Zakres działania ministrów określają ustawy.

2. Ministrowie wydają na podstawie ustaw i w celu ich wykonania rozporządzenia i zarządzenia.

3. Rada Ministrów może uchylić rozporządzenie lub zarządzenie, wydane przez ministra.

ROZDZIAŁ 5.

TERENOWE ORGANY WŁADZY PAŃSTWOWEJ

Art. 34.

1. Organami władzy państwowej w gminach, miastach, dzielnicach większych miast, powiatach i województwach są rady narodowe.

2. Rady narodowe wybierane są przez ludność na okres lat trzech.

Art. 35.

Rady narodowe wyrażają wolę ludu pracującego oraz rozwijają jego inicjatywę twórczą i aktywność, w celu pomnażania sił, dobrobytu i kultury narodu.

Art. 36.

Rady narodowe umacniają więź władzy państwowej z ludem pracującym miast i wsi, przyciągając coraz szersze rzesze ludzi pracy do udziału w rządzeniu państwem.

Art. 37.

Rady narodowe kierują w swoim zakresie działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną, wiążąc potrzeby terenu z zadaniami ogólnopaństwowymi.

Art. 38.

Rady narodowe troszczą się stale o codzienne potrzeby i interesy ludności, zwalczają wszelkie przejawy samowoli i biurokratycznego stosunku do obywatela, sprawują i rozwijają kontrolę społeczną działalności urzędów, przedsiębiorstw, zakładów i instytucji.

Art. 39.

Rady narodowe dbają o utrzymanie porządku publicznego i czuwają nad przestrzeganiem praworządności ludowej, ochraniają własność społeczną, zabezpieczają prawa obywateli, współdziałają w umacnianiu obronności państwa.

Art. 40.

Rady narodowe wykorzystują wszelkie zasoby i możliwości terenu dla jego wszechstronnego rozwoju gospodarczego i kulturalnego, dla coraz lepszego zaspokajania potrzeb ludności w zakresie zaopatrzenia i usług oraz dla rozbudowy instytucji i urządzeń komunalnych, oświatowych, kulturalnych, sanitarnych i sportowych.

Art. 41.

Rady narodowe uchwalają terenowe plany gospodarcze oraz budżety terenowe.

Art. 42.

1. Rady narodowe obradują na sesjach.

2. Organami wykonawczymi i zarządzającymi rad narodowych są wybierane przez nie prezydia.

3. Prezydium rady narodowej podlega radzie narodowej, która je wybrała, oraz prezydium rady narodowej wyższego stopnia.

Art. 43.

Rady narodowe powołują komisje dla poszczególnych dziedzin swojej działalności. Komisje rad narodowych utrzymują stałą i ścisłą więź z ludnością, mobilizują ją do współudziału w realizacji zadań rady, wykonują z ramienia rady kontrolę społeczną oraz występują z inicjatywą wobec rady i jej organów.

Art. 44.

1. Rada narodowa uchyla uchwałę rady niższego stopnia lub jej prezydium, jeżeli uchwała jest sprzeczna z prawem lub niezgodna z zasadniczą linią polityki państwa.

2. Prezydium rady narodowej może zawiesić wykonanie uchwały rady narodowej niższego stopnia i przedstawić sprawę do rozstrzygnięcia na najbliższym posiedzeniu swojej rady narodowej.

Art. 45.

Szczegółowy skład oraz zakres i tryb działalności rad narodowych i ich organów określa ustawa.

ROZDZIAŁ 6.

SĄD I PROKURATURA

Art. 46.

1. Wymiar sprawiedliwości w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej sprawują: Sąd Najwyższy, sądy wojewódzkie i sądy powiatowe.

2. Sądy szczególne mogą być tworzone tylko na podstawie ustawy.

3. Ustrój, właściwość oraz postępowanie sądów określają ustawy.

Art. 47.

Sądy wydają wyroki w imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 48.

Sądy stoją na straży ustroju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, ochraniają zdobycze polskiego ludu pracującego, strzegą praworządności ludowej, własności społecznej i praw obywateli, karzą przestępców.

Art. 49.

Rozpoznawanie spraw w sądach i orzekanie odbywa się z udziałem ławników ludowych z wyjątkiem przypadków, określonych w ustawie.

Art. 50.

1. Sędziowie i ławnicy ludowi są wybierani.

2. Sąd Najwyższy lub poszczególnych jego członków wybiera Rada Państwa na okres lat pięciu.

3. Tryb wyboru oraz kadencję sędziów i ławników sądów wojewódzkich i powiatowych określa ustawa.

4. Tryb powoływania sędziów sądów szczególnych określa ustawa.

Art. 51.

1. Sąd Najwyższy jest naczelnym organem sądowym i sprawuje nadzór nad działalnością wszystkich innych sądów.

2. Zakres i tryb wykonywania nadzoru przez Sąd Najwyższy określa ustawa.

Art. 52.

Sędziowie są niezawiśli i podlegają tylko ustawom.

Art. 53.

1. Rozpoznawanie spraw przed wszystkimi sądami Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej odbywa się jawnie. Ustawa może określić wyjątki od tej zasady.

2. Oskarżonemu poręcza się prawo do obrony z wyboru lub z urzędu.

Art. 54.

1. Prokurator Generalny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej strzeże praworządności ludowej, czuwa nad ochroną mienia społecznego, zabezpiecza poszanowanie praw obywateli.

2. Prokurator Generalny czuwa w szczególności nad ściganiem przestępstw, godzących w ustrój, bezpieczeństwo i niezawisłość Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3. Zakres i tryb działania Prokuratora Generalnego określa ustawa.

Art. 55.

1. Prokuratora Generalnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej powołuje i odwołuje Rada Państwa.

2. Tryb powoływania i odwoływania prokuratorów podległych Prokuratorowi Generalnemu jak również zasady organizacji i postępowania organów prokuratury określa ustawa.

3. Prokurator Generalny zdaje sprawę Radzie Państwa z działalności prokuratury.

Art. 56.

Organy prokuratury podlegają Prokuratorowi Generalnemu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i w sprawowaniu swych funkcji są niezależne od organów terenowych.

ROZDZIAŁ 7.

PODSTAWOWE PRAWA I OBOWIĄZKI OBYWATELI

Art. 57.

Polska Rzeczpospolita Ludowa, utrwalając i pomnażając zdobycze ludu pracującego, umacnia i rozszerza prawa i wolności obywateli.

Art. 58.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do pracy, tj. prawo do zatrudnienia za wynagrodzeniem według ilości i jakości pracy.

2. Prawo do pracy zapewniają: społeczna własność podstawowych środków produkcji, rozwój wolnego od wyzysku społeczno-spółdzielczego ustroju na wsi, planowy wzrost sił wytwórczych, usunięcie źródeł kryzysów ekonomicznych, likwidacja bezrobocia.

Art. 59.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do wypoczynku.

2. Prawo do wypoczynku zapewniają robotnikom i pracownikom umysłowym: ustawowe skrócenie czasu pracy, coroczne płatne urlopy.

3. Organizacja wczasów, rozwój turystyki, uzdrowisk, urządzeń sportowych, domów kultury, klubów, świetlic, parków i innych urządzeń wypoczynkowych stwarzają możliwości zdrowego i kulturalnego wypoczynku dla coraz szerszych rzesz ludu pracującego miast i wsi.

Art. 60.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do ochrony zdrowia oraz do pomocy w razie choroby lub niezdolności do pracy.

2. Coraz szerszemu urzeczywistnianiu tego prawa służą:

1) rozwój ubezpieczenia społecznego robotników i pracowników umysłowych na wypadek choroby, starości i niezdolności do pracy oraz rozbudowa różnych form pomocy społecznej,

2) rozwój organizowanej przez państwo ochrony zdrowia ludności, rozbudowa urządzeń, sanitarnych i podnoszenie stanu zdrowotnego miast i wsi, szeroka akcja zapobiegania chorobom i ich zwalczania, coraz szersze udostępnianie bezpłatnej pomocy lekarskiej, rozbudowa szpitali, sanatoriów, ambulatoriów, wiejskich ośrodków zdrowia, opieka nad inwalidami.

Art. 61.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do nauki.

2. Prawo do nauki zapewniają w coraz szerszym zakresie:

1) powszechne, bezpłatne i obowiązkowe szkoły podstawowe oraz likwidacja analfabetyzmu,

2) stała rozbudowa szkolnictwa średniego ogólnokształcącego i zawodowego oraz szkolnictwa wyższego,

3) pomoc państwa w podnoszeniu kwalifikacji obywateli, zatrudnionych w zakładach przemysłowych i innych ośrodkach pracy w mieście i na wsi,

4) system stypendiów państwowych, rozbudowa burs, internatów i domów akademickich oraz innych form pomocy materialnej dla dzieci robotników, pracujących chłopów i inteligencji.

Art. 62.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej mają prawo do korzystania ze zdobyczy kultury i do twórczego udziału w rozwoju kultury narodowej.

2. Prawo to zapewniają coraz szerzej: rozwój i udostępnienie ludowi pracującemu miast i wsi wydawnictw książkowych i prasy, radia, kin, teatrów, muzeów i wystaw, domów kultury, klubów, świetlic, wszechstronne popieranie i pobudzanie twórczości kulturalnej mas ludowych i rozwoju talentów twórczych.

Art. 63.

Polska Rzeczpospolita Ludowa dba o wszechstronny rozwój nauki, opartej na dorobku przodującej myśli ludzkiej i postępowej myśli polskiej — nauki w służbie narodu.

Art. 64.

Polska Rzeczpospolita Ludowa troszczy się o rozwój literatury i sztuki, wyrażających potrzeby i dążenia narodu, odpowiadających najlepszym postępowym tradycjom twórczości polskiej.

Art. 65.

Polska Rzeczpospolita Ludowa szczególną opieką otacza inteligencję twórczą — pracowników nauki, oświaty, literatury i sztuki oraz pionierów postępu technicznego, racjonalizatorów i wynalazców.

Art. 66.

1. Kobieta w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej ma równe z mężczyzną prawa we wszystkich dziedzinach życia państwowego, politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego.

2. Gwarancję równouprawnienia kobiety stanowią:

1) równe z mężczyzną prawo do pracy i wynagrodzenia według zasady „równa płaca za równą pracę", prawo do wypoczynku, do ubezpieczenia społecznego, do nauki, do godności i odznaczeń, do zajmowania stanowisk publicznych,

2) opieka nad matką i dzieckiem, ochrona kobiety ciężarnej, płatny urlop w okresie przed porodem i po porodzie, rozbudowa sieci zakładów położniczych, żłobków i przedszkoli, rozwój sieci zakładów usługowych i żywienia zbiorowego.

Art. 67.

Małżeństwo i rodzina znajdują się pod opieką i ochroną Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 68.

Polska Rzeczpospolita Ludowa otacza szczególnie troskliwą opieką wychowanie młodzieży i zapewnia jej najszersze możliwości rozwoju.

Art. 69.

1. Obywatele Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej niezależnie od narodowości, rasy i wyznania mają równe prawa we wszystkich dziedzinach życia państwowego, politycznego, gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Naruszenie tej zasady przez jakiekolwiek bezpośrednie lub pośrednie uprzywilejowanie albo ograniczenie w prawach ze względu na narodowość, rasę czy wyznanie podlega karze.

2. Szerzenie nienawiści lub pogardy, wywoływanie waśni albo poniżanie człowieka ze względu na różnice narodowości, rasy czy wyznania, jest zakazane.

Art. 70.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom wolność sumienia i wyznania. Kościół i inne związki wyznaniowe mogą swobodnie wypełniać swoje funkcje religijne. Nie wolno zmuszać obywateli do niebrania udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych. Nie wolno też nikogo zmuszać do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych.

2. Kościół jest oddzielony od państwa. Zasady stosunku państwa do kościoła oraz sytuację prawną i majątkową związków wyznaniowych określają ustawy.

3. Nadużywanie wolności sumienia i wyznania dla celów godzących w interesy Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest karane.

Art. 71.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom wolność słowa, druku, zgromadzeń i wieców, pochodów i manifestacji.

2. Urzeczywistnieniu tej wolności służy oddanie do użytku ludu pracującego i jego organizacji drukarni, zasobów papieru, gmachów publicznych i sal, środków łączności, radia oraz innych niezbędnych środków materialnych.

Art. 72.

1. W celu rozwoju aktywności politycznej, społecznej, gospodarczej i kulturalnej ludu pracującego miast i wsi Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom prawo zrzeszania się.

2. Organizacje polityczne, związki zawodowe, zrzeszenia pracujących chłopów, zrzeszenia spółdzielcze, organizacje młodzieżowe, kobiece, sportowe i obronne, stowarzyszenia kulturalne, techniczne i naukowe, jak również inne organizacje społeczne ludu pracującego — skupiają obywateli dla czynnego udziału w życiu politycznym, społecznym, gospodarczym i kulturalnym.

3. Tworzenie zrzeszeń i udział w zrzeszeniach, których cel lub działalność godzą w ustrój polityczny i społeczny albo w porządek prawny Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, jest zakazane.

Art. 73.

1. Obywatele mają prawo zwracania się do wszystkich organów państwa ze skargami i zażaleniami.

2. Skargi i zażalenia obywateli powinny być rozpatrywane i załatwiane szybko i sprawiedliwie. Winni przewlekania albo przejawiający bezduszny i biurokratyczny stosunek do skarg i zażaleń obywateli pociągani będą do odpowiedzialności.

Art. 74.

1. Polska Rzeczpospolita Ludowa zapewnia obywatelom nietykalność osobistą. Pozbawienie obywatela wolności może nastąpić tylko w przypadkach, określonych ustawą. Zatrzymany powinien być zwolniony, jeżeli w ciągu 48 godzin od chwili zatrzymania nie doręczono mu postanowienia sądu lub prokuratora o aresztowaniu.

2. Ustawa ochrania nienaruszalność mieszkań i tajemnicę korespondencji. Przeprowadzenie rewizji domowej dopuszczalne jest jedynie w przypadkach, określonych ustawą.

3. Przepadek mienia może nastąpić jedynie w przypadkach, przewidzianych ustawą, na podstawie prawomocnego wyroku sądowego.

Art. 75.

Polska Rzeczpospolita Ludowa udziela azylu obywatelom państw obcych, prześladowanym za obronę interesów mas pracujących, walkę o postęp społeczny, działalność w obronie pokoju, walkę narodowowyzwoleńczą lub działalność naukową.

Art. 76.

Obywatel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest obowiązany przestrzegać przepisów Konstytucji i ustaw oraz socjalistycznej dyscypliny pracy, szanować zasady współżycia społecznego, wypełniać sumiennie obowiązki wobec państwa.

Art. 77.

1. Każdy obywatel Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej obowiązany jest strzec własności społecznej i umacniać ją jako niewzruszoną podstawę rozwoju państwa, źródło bogactwa i siły Ojczyzny.

2. Osoby, które dokonują sabotażu lub dywersji gospodarczej albo w inny sposób dopuszczają się zamachów na własność społeczną, karane są z całą surowością prawa.

Art. 78.

1. Obrona Ojczyzny jest najświętszym obowiązkiem każdego obywatela.

2. Służba wojskowa jest zaszczytnym obowiązkiem patriotycznym obywateli Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 79.

1. Czujność wobec wrogów narodu oraz pilne strzeżenie tajemnicy państwowej jest obowiązkiem każdego obywatela Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

2. Zdrada Ojczyzny: szpiegostwo, osłabianie sił zbrojnych, przejście na stronę wroga — karana jest z całą surowością prawa jako najcięższa zbrodnia.

ROZDZIAŁ 8.

ZASADY PRAWA WYBORCZEGO

Art. 80.

Wybory do Sejmu oraz do rad narodowych są powszechne, równe, bezpośrednie i odbywają się w głosowaniu tajnym.

Art. 81.

Prawo wybierania ma każdy obywatel, który ukończył lat 18, bez względu na płeć, przynależność narodową i rasową, wyznanie, wykształcenie, czas zamieszkiwania, pochodzenie społeczne, zawód i stan majątkowy.

Art. 82.

Każdy obywatel może być wybrany do rady narodowej po ukończeniu lat 18, do Sejmu zaś — po ukończeniu lat 21.

Art. 83.

Kobiety mają wszystkie prawa wyborcze na równi z mężczyznami.

Art. 84.

Wojskowi mają wszystkie prawa wyborcze na równi z osobami cywilnymi.

Art. 85.

Prawa wyborcze nie przysługują osobom chorym umysłowo oraz osobom, które orzeczeniem sądowym zostały pozbawione praw publicznych.

Art. 86.

Kandydatów na posłów i członków rad narodowych zgłaszają organizacje polityczne i społeczne, zrzeszające obywateli w miastach i wsiach.

Art. 87.

Poseł i członek rady narodowej powinni zdawać sprawę wyborcom ze swojej pracy i z działalności organu, do którego zostali wybrani.

Art. 88.

Sposób zgłaszania kandydatur i przeprowadzania wyborów oraz tryb odwoływania posłów i członków rad narodowych określa ustawa.

ROZDZIAŁ 9.

HERB, BARWY I STOLICA POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Art. 89.

1. Herbem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest wizerunek orła białego w czerwonym polu.

2. Barwami Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej są kolory biały i czerwony.

3. Szczegóły określa ustawa.

Art. 90.

Stolicą Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest miasto bohaterskich tradycji Narodu Polskiego — Warszawa.

ROZDZIAŁ 10.

ZMIANA KONSTYTUCJI

Art. 91.

Zmiana Konstytucji może nastąpić tylko w drodze ustawy, uchwalonej przez Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej większością co najmniej dwu trzecich głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

Wisła, to miejscowość wypoczynkowa położona wśród pięknych gór w powiecie cieszyńskim. Już za kilka dni zjadą tu najlepsi harcerze z całej Polski, aby wziąć udział w Igrzyskach. Wisła będzie świadkiem szlachetnej rywalizacji o pierwszeństwo w biegach narciarskich, w zjazdach na sankach i grach na śniegu. O tym kto zwycięży, napiszemy Wam w następnych numerach „Świata Młodych". Na zdjęciu: grupa zetempowców pod „okiem" instruktorów ćwiczy jazdę na nartach.

Na 10-lecie naszej Partii

Na rocznicę 10-lecia Partii harcerze trzech najstarszych zastępów naszej drużyny postanowili zapoznać się z postaciami czołowych bohaterów Polskiej Partii Robotniczej, z postacią Marcelego Nowotki, Małgorzaty Fornalskiej i generała Karola Świerczewskiego. Ich życie i pracę poznamy przez przygotowanie zbiórek.

Zastęp klasy VI, który wybrał postać generała Waltera, prace związane ze zbiórką zaplanował sobie w ten sposób:

Wszyscy harcerze przeczytają książkę Broniewskiej pt. „O człowieku, który się kulom nie kłaniał".

Ogniwo I przygotuje inscenizację o Generale Świerczewskim na podstawie przeczytanej książki i pieśni „Serce Generała".

Ogniwo II nauczy cały zastęp słów i melodii „Pieśni Partii". Żeby bardziej utrwalić treść, harcerze zilustrują ją rysunkami. W czasie zbiórki zostanie rozdany tekst razem z rysunkami. Urządzimy wtedy konkurs pt. „Kto najlepiej opisze rysunek". Za najlepszą odpowiedź przyznana będzie nagroda książkowa.

Ogniwo III wykona ładną ilustrowaną gazetkę o walkach Generała Świerczewskiego.

RADA DRUŻYNY
przy szkole podstawowej
w Warszawie ul. Otwocka 3.

Nasi aktywiści

W szkole i w domu

Basia Rozdzialik, uczennica kl. VII szkoły nr 16 w Lublinie jest członkiem Rady Drużyny. Do jej obowiązków należy opieka nad uczniami klas najmłodszych. Basia organizuje im zabawy, opowiada o pracy harcerskiej i uczy nowych piosenek. Wiele wysiłku włożyła w przygotowanie dzieci III klasy do wstąpienia w szeregi harcerskie. Basia bierze też czynny udział w chórze szkolnym i w Kole Odbudowy Warszawy. Dużo czasu zajmuje jej praca organizacyjna, potrafi jednak tak ułożyć sobie zajęcia, że ma tylko stopnie „dobre" i „bardzo dobre".

Po powrocie ze szkoły Basia odrabia lekcje. A potem uczennica i członek Rady Drużyny zamienia się w małą gosposię. Mama jej jest chora, więc Basia przejęła obowiązki domowe.

Jej tatuś, dawny woźny szkolny, za dobrą pracę awansował na kontrolera Miejskiej Rady Narodowej. Wróciwszy z pracy zastaje w domu porządek i smaczny obiad. Jest dumny ze swojej córki. Cała szkoła i grono nauczycielskie lubi i szanuje Basię Rozdzialik.

WALKA O MINUTY

Janka Wyrzykowska ze szkoły w Jurkowicach powiat Sandomierz pisze:

„Dotychczas w naszej 7 klasie, mimo, że wszyscy należymy do harcerstwa, było codziennie od 1 do 3 spóźnień. Zwołaliśmy radę zastępu i uradziliśmy, że zrobimy specjalną listę, którą wywiesimy w korytarzu. Na niej będziemy zaznaczać spóźnienia. Dało to dobre wyniki. Po miesiącu — spóźnienia nasze zmniejszyły się do jednej trzeciej.

*

Obliczyliśmy ilość spóźnień w szkole nr 7 w Warszawie. W ciągu pierwszego półrocza było ich 269. Każde spóźnienie to strata co najmniej 6 minut pracy szkolnej. Daje to w sumie około 27 godzin straconego czasu. O wartości tego czasu powiedzą Wam rysunki, które przesyłamy do gazetki ściennej szkoły nr. 7. Przysyłajcie nam wiadomości, jak prowadzoną jest w Waszej szkole walka o minuty w II półroczu...

KLASY	ILOŚĆ SPÓŹNIEŃ	ILOŚĆ MINUT
I	1	6
II	19	114
III	25	150
IV	63	378
V	63	378
VI	22	132
VII	76	456
RAZEM	269	1614 = 27 GODZ.

TEN CHŁOPIEC JEST MOIM UCZNIEM

Wielu z Was czytało piękną książkę radzieckiego pisarza Borysa Polewoja — „Opowieść o prawdziwym człowieku", wielu zna także film na tle tej książki osnuty. Na pewno dobrze pamiętacie lotnika Meresjewa, o którym opowiada książka i film. Każdy z Was wie, że to bohater. Przezwyciężył swoje kalectwo, wykazał wielki hart ducha — chociaż nie miał nóg, dzielnie walczył przeciwko faszystom.

A teraz... zamknijcie na chwilę oczy. Wyobraźcie sobie, że straciliście wzrok. Wyobraźcie sobie także, że nie macie lewej dłoni. Pomyślcie, czy potrafilibyście wytrwale dążyć do raz obranego celu i uczyć się pomimo tak wielkich trudności? Przyznacie na pewno, że to także byłoby bohaterstwem.

Posłuchajcie więc:

*

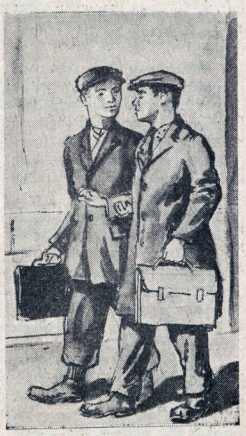

Wojtek ma teraz 16 lat, jest wysokim, barczystym chłopcem, uczniem dziewiątej klasy szkoły ogólnokształcącej. Osiem lat temu, podczas wojny, wybuch miny pozbawił go wzroku i lewej dłoni. Lekarze orzekli, że wzroku nigdy już nie odzyska.

W zakładzie dla niewidomych w Laskach, gdzie jakiś czas przebywał, nauczył się Wojtek posługiwać pismem Brajla. Na papierze wybija dłutkiem dziurki, które odczytuje potem, przesuwając palce po wypukłościach.

W Laskach zastanawiano się, do jakiego zawodu może pójść chłopak niewidomy i bez jednej dłoni. Radzono mu prace, których najłatwiej mógłby się nauczyć.

Ale Wojtek marzył o czym innym, marzył o dalszej nauce. Chciał poznać świat i prawa, które nim rządzą, chciał zdobywać wiedzę. Zdecydował się -- wybrał trudniejszą drogę.

Kiedy przyszedł do naszej szkoły wszyscy wątpiliśmy, czy da sobie radę, czy będzie mógł dorównać w nauce innym.

Dziś Wojtek jest jednym z najlepszych uczni. Za dobre postępy w nauce wszystkich przedmiotów i za swoją postawę społeczną otrzymał przy przejściu z klasy ósmej do dziewiątej tytuł przodownika nauki.

Ciężko mu jest się uczyć, odrabiać lekcje. Klasówki pisze alfabetem Brajla, a później przepisuje je w domu na maszynie, którą posługuje się już zupełnie dobrze. Rysunki geometryczne wykonuje przy pomocy specjalnego kółka zębatego, które zostawia na papierze wgłębienie, dające się wyczuć palcami.

Po zajęciach szkolnych Wojtek wraca do domu, odprowadzany przez swojego serdecznego przyjaciela Tomka. Odczytując palcami, zrobione na lekcjach notatki, przygotowuje się na następny dzień. A po południu słucha radia, które sam sobie zmontował.

Wojtek jest członkiem ZMP, wiele pracuje społecznie, w swojej klasie jest odpowiedzialnym za naukę. Często podejmuje trudne zadania, w których wykazuje wiele ofiarności i koleżeństwa.

Kiedyś przed postawieniem jednemu z chłopców oceny niedostatecznej z łaciny, zwróciłam się do klasy z propozycją, żeby ktoś pomógł koledze zrozumieć lekcję, a ja wstrzymam ocenę niedostateczną do następnej odpowiedzi.

Na moją propozycję, z klasy liczącej 50 uczniów, nikt się na razie nie ruszył. Wtedy wstał Wojtek. Siedział potem z kolegą przez całe popołudnie i tak opracował z nim lekcję, że następnego dnia mogłam postawić ocenę dobrą.

Taki jest Wojtek. Cała klasa bardzo go lubi, chłopcy mówią o nim: — „Nasz Wojtek".

— I co dalej — zapytacie — stanie się z chłopcem? Co zrobi Wojtek ze swoją wiedzą, co będzie robił w życiu?

— Postanowiłem — mówi — zostać nauczycielem przedmiotów przyrodniczych. Będę uczył dzieci niewidome, oddam im to, co sam zdobędę. Chcę być pożytecznym człowiekiem!

*

Może pomyślicie, że to opowiadanie jest zmyślone. Możecie sami przekonać się, że tak nie jest.

Chłopiec nazywa się **Wojciech Zawistowski** i uczęszcza do dziewiątej klasy Szkoły TPD nr 1 w Warszawie.

Tyle chciałam Wam opowiedzieć o Wojtku, który jest moim uczniem. Po to żebyście dowiedzieli się, co to jest bohaterstwo nauki i żebyście zastanowili się nad tym.

HELENA LIBERA
nauczycielka
szkoły TPD nr 1
w Warszawie

WYDAJE: Zarząd Główny Związku Młodzieży Polskiej. **REDAGUJE:** Zespół, Warszawa, Wiejska 17. Tel.: 62549, 85619, 87527. **ADMINISTRACJA:** W-wa, Wiejska 12, tel. 7-52-50. **KOLPORTAŻ:** PPK „Ruch" W-wa, Srebrna 12, tel.: 8-04-29 (33).

PRENUMERATA: mies. 90 gr, kwart. 2,70 zł, półr. 5,40 zł. Konto PKO nr I-8001. Listonosze i urzędy pocztowe przyjmują zamówienia na prenumeratę do dnia 15 każdego miesiąca. Zakł. Drukarskie i Wkręstodrukowe RSW „Prasa", W-wa, Marszałkowska 3/5. Nakł. RS I „Prasa". 3-B-11196

GRY DLA OGNIWA

Łańcuch wierszy

Wszyscy siadacie w koło (nie powinno być Was więcej niż piętnaścioro, najlepiej dzieci z tej samej klasy), w środku staje prowadzący grę. Prowadzący grę mówi pierwszą literę nazwiska znanego Wam poety, np. „B" i wskazuje na któregoś z Was, np. na Franka. Franek powinien bez namysłu powiedzieć *„Władysław Broniewski"* — (jeżeli nie wie, daje fant, a prowadzący grę wskazuje na kogoś innego).

Prowadzący grę wskazuje następnie na Jadzię. Jadzia powinna wymienić tytuł jednego z wierszy Władysława Broniewskiego (których uczyliście się wszyscy w szkole), np. *„Cześć i dynamit"* (jeżeli nie pamięta żadnego tytułu, lub powie tytuł wiersza napisanego przez innego poetę — daje fant, a prowadzący grę wskazuje na kogoś innego).

Prowadzący grę z kolei wskazuje na Hankę. Hanka zaczyna deklamować wiersz „Cześć i dynamit":

Idą faszyści. Wiodą natarcie
Marokańskimi batalionami...
itd.

Jeżeli Hanka wiersza nie zna, albo się pomyli — daje fant, a prowadzący grę wskazuję na kogoś innego. Jeżeli zaś powie wiersz dobrze, idzie na miejsce prowadzącego grę i gra zaczyna się od początku (pamiętajcie więc — ten, kto powie wiersz dobrze — zostaje prowadzącym grę).

Hanka — „prowadzący" mówi jakąś inną literę np. „M" — zabawa toczy się dalej.

Po skończonej grze następuje wykupywanie fantów. Każdy, kto wykupuje swój fant, ma do wyboru: streszczenie w kilku zdaniach ciekawej książki, opis jednego z bohaterów przeczytanych książek (oczywiście ustnie) lub opowiedzenie krótkiej bajki. Ten, kto wykupuje swój fant ostatni, musi wymyślić nową grę, by wszyscy bawili się dalej.

O PIONIERSKIEJ DRUŻYNIE LIOSZY SAMOŚKU

J. NOWIKOWA J. SOTNIK

Sztuka w jednym akcie i w czterech odsłonach

DOKOŃCZENIE

LIOSZA: Kto kpi? Gdzie? Dlaczego? Mów, o co chodzi. Nie mam ani chwili czasu.

MISZA: Posłuchaj, coś napisał (czyta). Co to za bzdury!

LIOSZA: To wiersz.

MISZA: Jaki wiersz?

LIOSZA (nieco zmieszany): Nie bardzo, co prawda udany, ale wiersz.

MISZA: Słuchaj Lioszu, jeśli nie chcesz pracować, to nie pracuj. Nikt cię nie zmusza. Wystąp z kółka redakcyjnego. Ale dziś musisz napisać dobry, satyryczny wiersz. Zrozumiałeś?

LIOSZA: Nie mogę. Nie mam ani chwili czasu! Czy zdajesz sobie sprawę, ile zadań wypełniłem? Przeprowadziłem próbę w kółku dramatycznym, pomogłem młodym przyrodnikom, później brałem udział w ustawianiu żywej piramidy. **(Za sceną słychać szum).**

MISZA: Poczekaj! Kto to?

(Wchodzi nauczyciel gimnastyki i kilku kulejących, zabandażowanych chłopców).

MISZA: Dzień dobry Iwanie Nikołajewiczu. A wam chłopcy co się stało, skąd wracacie?

JEDEN ZE SPORTOWCÓW (smutnie): Od doktora...

NAUCZYCIEL (srogo): A więc szanowny redaktorze, poproszę o umieszczenie notatki o złym, niewłaściwym zachowaniu się tego oto towarzysza, Lioszy Zajcewa. Pozwolicie, że przeczytamy notatkę głośno.

MISZA (trochę zmieszany): Proszę...

JEDEN ZE SPORTOWCÓW (czyta): „Kto przeszkadza nam w pracy?" **(wyjaśnia)** To tytuł. **(czyta)** „Praca w naszym kole sportowym była zgodna, wesoła, zdyscyplinowana. Było tak do czasu, dopóki nie wstąpił do koła uczeń klasy VI — Lioszа Zajcew. Chłopiec ten zwykle spóźnia się na zajęcia, pracuje „po łebkach" usprawiedliwia się ciągle, że oprócz koła sportowego ma wiele innych spraw. A dziś zaszedł karygodny wypadek. Przygotowywaliśmy piramidę. Zajcew przez cały czas wyrywał się, przeszkadał górnym uczestnikom w utrzymaniu równowagi, a w końcu z okrzykiem: nie mam ani chwili czasu — wyskoczył z piramidy i uciekł z sali. A rezultat? — kilku pokaleczonych i potłuczonych. — Umieścisz tę notatkę, towarzyszu redaktorze?

MISZA: Dobrze, umieścimy.

NAUCZYCIEL I SPORTOWCY: Do widzenia!

JEDEN ZE SPORTOWCÓW: Naprzód marsz! **(wychodzą kulejąc).**

(Wchodzi lis i niedźwiedź).

LIS: Dzień dobry. Prosimy to wydrukować o nim, o Lioszy. Dziewczynki! Przecież to wprost skandal! Zanim się zapisał do kółka dramatycznego, pracowaliśmy dobrze. Od chwili kiedy przyszedł, wszystko idzie na opak. Godzinami trzeba wyczekiwać na jego łaskawe przybycie.

NIEDŹWIEDŹ: I to w futrach.

LIS: Nasza notatka nosi tytuł „Kto utrudnia nam pracę?" Wydrukujecie?

MISZA (niepewnie): Dobrze, zostawcie. Wydrukujemy. **(Wchodzi Lusia i Waria).**

LUSIA: Dzień dobry.

MISZA: A, to ty? No jak tam ze światłem? Pali się?

LUSIA: Pali się. A myśmy przyniosły notatkę o nim **(wskazuje na Lioszę).**

WARIA: Notatkę nazywą się „Kto..."

MISZA (przerywa): Wiem, „Kto utrudnia nam pracę".

WARIA I LUSIA: A skąd wiesz?

WALA: My wszystko wiemy.

LIS: Oj, dziewczynki! Już są dwie notatki.

WALA: Nie dwie, a trzy.

MISZA: A my od siebie czwartą podamy.

WALA (niespodziewanie) Misza! A wiesz, jaką mam genialną myśl? Jest satyra i humor! Lioszka, zbyteczne są już twoje wiersze. Lepiej napiszemy opowiadanie o tym, jak pewien człowiek podjął się wielu prac na raz i żadnej porządnie nie wykonał...

MISZA I WSZYSTKIE DZIECI: Racja! Słusznie! Dobrze mówi!

(Wchodzi chłopiec z koła muzycznego).

CHŁOPIEC (do Lioszy): Dlaczego na chór nie idziesz? Tam już zamierzają napisać o tobie notatkę do gazetki ściennej.

Idziemy! **(Liosza milczy)** Słyszysz? Pośpiesz się!

LIOSZA: Nigdzie nie pójdę!

CHŁOPIEC: Dlaczego?

LIOSZA: Dlatego... **(z nieoczekiwanym natchnieniem)** dlatego, że niemożliwe jest, żeby jeden człowiek zajmował się wszystkim na raz. Każdy powinien wybrać sobie, zgodnie z upodobaniem, dwie lub trzy czynności i wykonywać je sumiennie, a nie na łapu - capu... Czy słusznie mówię, towarzysze?

WSZYSCY: Ma się rozumieć! Słusznie!

LIOSZA: To wszystko. A teraz idźcie koledzy... My musimy dokończyć gazetkę. Nie mamy ani chwili czasu! Ani chwili!

(Kurtyna)

OBJAŚNIENIA

Nie trudno wystawić tę sztukę. Wszystkie cztery obrazki mogą być pokazane w jednym i tym samym pokoju, zmienia się tylko umeblowanie.

W pierwszej i czwartej odsłonie: stół, dwa krzesła, na ścianach wiszą gazetki. W drugiej odsłonie scena pusta. W trzeciej odsłonie kącik przyrodniczy: na scenie porozstawiane doniczki z kwiatami, skrzynki, słoje. Jeżeli nie macie w szkole terrarium, można obejść się bez niego. Stoliki do kwiatów zastąpcie zwykłymi stołkami. Kostiumy: niedźwiedzia, wilka, lisa i kota możecie zrobić ze starych futerek, kożuchów, a nawet z papieru. Ogony z gazet oklejonych watą, pomalowaną odpowiednim kolorem.

Nie zapomnijcie także o tym, że sztuka ta musi być grana z wielkim humorem, ale bez przesady, szczególnie w scenie z kółkiem przyrodniczym.

(Tłum. S. HALPERIN)

Jak się uczymy

piszą uczniowie kl. VII szkoły podstawowej w Morawach pow. Mława

Mam do szkoły 4 km. Droga jest długa. Ale to mi nie przeszkadza. Lekcje odrabiam zawsze i to według planu. Zaplanowałam sobie na przykład, że w piątek trzeba odrobić język polski, geografię i fizykę. Uczę się najpierw tych przedmiotów, a dopiero potem odrabiam inne. Co dzień poświęcam trochę czasu na czytanie książek i gazet.

Irka Kołakowska

Przygotowałam się pilnie do odpowiedzi przed półroczem. Ale pracowałam nie tylko teraz. Zawsze dużo się uczę. Nie odkładam nigdy odrabiania lekcji na wieczór, bo wieczorem chce się spać i oczy prędzej zabolą od światła lampy. Prowadzę sobie notatki z lekcji i z tego, czego się uczę w domu. Korzystam z nich potem przy powtarzaniu. Mam duże trudności z ortografią, ale pracuję nad nią i teraz nie robię już prawie wcale błędów.

Wiesia Janowska

Dobrze rozumiem, że państwo daje pieniądze na szkoły, świetlice, pomoce naukowe. Dlatego staram się dobrze uczyć. Zostaję w szkole po skończonej nauce i odrabiam w świetlicy lekcje na następny dzień. Czytałam w gazetach o przodownikach pracy i postanowiłam brać z nich przykład.

Basia Ostrowska

Na pierwszy okres miałem trójki. Z języka rosyjskiego dostałem „dwa", bo nie przykładałem się do tego przedmiotu. Z innych przedmiotów nie mam dwójek, bo mam dobrą pamięć. Gdy nauczyciel wyjaśnia coś i opowiada, zapamiętuję to i umiem do następnej lekcji, chociaż nie uczę się w domu.

Tadek K.

Czytając te listy, na pewno domyślacie się, jakie oceny otrzymali na półrocze ich autorzy. U Wiesi, Irki i Basi przeważają czwórki. Nic w tym dziwnego — **o wynikach nauki decyduje systematyczna, wytrwała praca.**

A Tadek? Jest on raczej słabym uczniem — mówią nauczyciele. — **A mógłby mieć o** wiele lepsze stopnie, gdyby pracował solidnie. — Półroczne świadectwo Tadka nie jest najlepsze. Ale tylko od niego zależy, żeby to zmienić.

SPRÓBUJ ROZWIĄZAĆ

ROZWIĄZANIE ZADAŃ z nr 52-53 (151-152)

MAGICZNA FIGURA: harcerz, równina, ekierka, złapała.

ROZSYPANKA REBUSOWA: **To wcale nie trudne** (teza, owca, waza, czar, azot, lawa, emir, nary, izba, epos, teka, rzut, uran, dzik, nawa, eter).

CZY JESTEŚ SPOSTRZEGAWCZY: baran, gęś, koń, koza, krowa, królik, niedźwiedź, osioł, pies, ryba, świnia, wiewiórka.

TAJEMNICZE RODZEŃSTWO: Marysia miała 8 sióstr i 4 braci, a Jurek — 9 sióstr i 3 braci.

KORZYSTAMY ZE „ŚWIATA MŁODYCH"

Chcemy współpracować z naszym kochanym pismem „Świat Młodych". Zebraliśmy się więc, aby omówić zadania, jakie stoją przed korespondentami i zebrać uwagi o piśmie. Pierwszy zabrał głos przewodniczący naszego kółka sportowego — **Władek Kisiliczuk.** Powiedział on, że w „Świecie Młodych" jest za mało materiałów o imprezach organizowanych przez szkolne koła sportowe. Wszyscy lubią sport i chętnie czytaliby o nim w piśmie. **Hela Urbańska** uzupełniła jego wypowiedź mówiąc, że za brak materiałów sportowych ponosi winę nie tylko redakcja, ale także drużyny, które nie piszą listów na ten temat. U nas na przykład odbyły się zawody sportowe. Brały w nich udział i inne drużyny. Nikt jednak nie napisał o tym do redakcji. Dlatego jeżeli chcemy, aby w piśmie były zamieszczane tematy, które nas interesują, sami także musimy o nich pisać.

Drużyna Harcerska
w Muszkowicach
pow. Ząbkowice Śląskie.

W „Świecie Młodych" czytaliśmy list kolegi, który skarżył się na nauczycielkę. W naszej klasie VII-ej była podobna sprawa. Myśleliśmy, że nauczycielka biologii nie lubi nas i dlatego nie tłumaczy lekcji. Po przeczytaniu tego artykułu urządziliśmy naradę produkcyjną. Zaczęliśmy zastanawiać się, jakie są tego przyczyny. Zrozumieliśmy, że dużo winy jest po naszej stronie, bo nie uczymy się tak, jak należy. Nauczycielka, chcąc postawić stopnie, pyta słabych uczniów, na co traci całą godzinę. Na opowiadanie nowej lekcji nie ma już czasu. Dlatego postanowiliśmy na wzór innych szkół, o których pisał „Świat Młodych", założyć kółko samopomocy z tego przedmiotu.

Bożenna Sar
członek Rady Drużyny
Kanie, pow. Grodzisk Maz.